

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Omike treba.

(Dopis.)

Po dolgem smo v „Slovenču“ zopet enkrat nekaj pametnega brali. V številkah 134 do 136 je pisal neki kranjski duhovnik „o poklicu“. Okolo po Slovenskem pogleda in najde, da Slovenstvo le duhovnike-domachine šola, druge poklice pa zanemarija. Možu stoji narod, ki le duhovnike mej učeni stanovi vzgaja, še na nizki stopnji omike in brezobzirno prizna, da je treba več omike našemu narodu in da moramo v pridobitev iste delati tako, kakor so drugi omikani narodi delali in še delajo.

To je lepo. Čast možu! K tej razpravi podamo radi nekoliko pojasnil. Narod, ki v prvi vrsti le na to gleda, da so bogoslovnice polne, je še neomikan. Tak narod še nima razvitega rokodelstva in obrta, tak narod še v cokljah hodi, pravi „Slovenčev“ člankar. To je res. Na slovenskem vidimo to z lastnimi očmi. Tak narod je „narod tlakarjev“, pravi ona bela pametna vrana pri „Slovenču“. To tudi vidimo na Slovenskem. Prve službe, boljše plačane, posvetne službe zavzemajo Nemci in Lahi. Nemški in laški trgovci po večjem pri nas bogate, profite iz kmetijstva v svoje žepe devajo, večja mesta so razun Ljubljane v rokah Nemcev, kjer slovenski kmet tuje rokodelce in obrtnike redi. Tujci si zidajo v njih lepe, prostorne hiše, se vozijo v kočijah in s konji, ki so 1600 do 2000 gld. veljali, oni jedo volovsko meso in boljše kose. Rudokopi na Slovenskem, ki milijone denarja na leto na dan spravljajo, so v tujih rokah in slovenski kmetski sin z nagim oprsem, na trebuhu ležeč, v gorkoti 25 do 30 stopinj, dela 12- do 16urne šihte in spravlja za mezdo 80 kr. do 1 gld. te milijone na dan. Službe tehničnih uradnikov v teh rudokopih plačane so po 4000 do 10.000 gld. na leto a so v rokah tujcev. In tako je v večji trgovini in v tovarniškem delu, kar ga je na Slovenskem. Kar bi še imelo mej večjimi trgovci domočutja, se zatre in tujci svoje boljše plačane delavce spravljajo s kolom v nemško strujo. Zdravnikov ni dosti, malo le domačinov. Električna bo uporabila v kratkem slapove v slovenskem gorovju. Bodo tudi tujci tje prišli, ker duhovniki naši, kakor so pametni in je v „Slovenču“, v času, ko ga luna trka, najneumnejši slovenski kapelan pametnejši, ko vsa posvetna inteligenca, ne razumejo drugzega, nego breviri in ta o teh posvetnih vedah, kakor zvedenci pravijo, nič povedati ne ve. Reka, Trst, Gorica, Maribor, Celje, Ptuj, Celovec, Beljak so italijanska ali nemška mesta, bogoslovnice pa polne. Preveč je proizvodnje tega blagoslova in zlodij, ki nobenemu narodu kaj dobrega ne privoščijo, se smeje. Zagreb,

Reka, Trst, Maribor, Celovec, imajo svoje „proklete hiše“, najlepša slovenska dekleta dobiva satan vanje; „kruh tlakarja je tako drag, meso tako dober kup“.

Lahko je tako. Brez izgoje ni nič; človek je v mladosti nepopisana tabla; napiše se lahko nanj, kar se hoče. Omika daje gnotne moči in te podajajo sredstva, da kmet, meščan lahko pošlje sina na Dunaj, da si kak boljši kos kruha pripravi. Tedaj se tudi ne briga za to, kaj zaradi tega gospod v farovžu poreče. Ali ti gospodje naravnost odgovarjajo stariše, da sinove pošljejo v posvetne nauke in če kdo to stori, zapišejo očeta in sina v tiste črne bukve, katere ima, kakor naš kmet pravi, vsak farovž. „Falot je in bo“, se čuje. In kaka nebesa rišejo materam, ko „bodo mladi gospod“ prvo mašo brali; take matere kar le jokajo veselja. Je lepo to veselje, kdo bi jim istega jemati hotel. Tudi misel, da bo „gospod“ kako sestro k sebi vzel, ali stariše na stare dni, je časih se obistinila. Tudi je res, kakor je oni dan jeden naših kmetov rekel: „doktor, kje imate vi tak trebuh, ko naš župnik in kapelan, dominusvobiscum še nikdar ni kruha stradal“. To je vse res, pa le tedaj, če duhovnik tercijalstvo redi, da dobi dosti maš po 1 gld. 30 kr. in da ve višje zlesti, drugače pa tudi ni razven dobre hrane Bog ve kaj dosti veselja in zadovoljnosti v tem gosposkem stanu, glavno zraven hrane — ljubezen ženstva — mora revež krasti. Ali „tlakarski narod“ najde že veliko v tem, ker boljšega ni videl.

Ali narodno gospodarstvo, če že ne rešitev našega naroda, pridobitev omike tirja, da tudi duhovenstvo na to dela, da prvič veliko boljših talentov ne gre v semenišče in ne preveč naših mladeničev sploh. Ni res, da ima duhovenstvo zdaj iste posle, ko prej v časih tlake in desetine je bilo isto tudi uradništvo. Ali danes imamo posvetnega uradništva toliko, da je strah. Če se prav nepotrebno tercijalstvo na Slovenskem mej ženskami zatre, potem dobi najmanj 1/2, duhovenstva proste roke, ali pa je ne bo več treba. Če se duhovniki naši samo z duhovniškimi opravili pečajo, za kar jih ljudstvo prav za prav redi, če opustijo le agitacijo, odpade lahko kaj teh ljudi. Jih je preveč! Ni toliko dela za toliko duhovnikov. V času, v katerem se obče spozna, da telesne vaje krepčajo telo in duha, lahko župniki več obhajajo, bodo bolj zdravi, ni treba toliko kapelanov. Tudi v šolo lahko stareji pogledajo, so pametnejši, imajo tudi več izkustva.

Pa seveda, to, kakor je jasno, zastonj učimo, tudi bogoslovje je predmet trgovine, zahteva in ponudba regulirata vstop v bogoslovnice, dosti je pri nas hrane za bogo-

slovce, ljudstvo nima večje omike, potrebni so, da grmijo raz lec in treskajo vanje in tisočim tercialk ušesa držijo. Tlakarski smo narod bili in bomo še dolgo.

Cesar Franc Jožef I.

(Konec.)

Dne 2. decembra 1873. leta je obhajal cesar 25letnico vlade. Radostno je praznovalo ta dan 36 milijonov duš na Avstrijskem in na Ogrskem.

Leta 1878. se vname vojska med Rusijo in med Turčijo. Turška neusmiljenost je namreč primorala Bolgare, Bošnjake in Hercegovce, da so se uprli svojim krutim tlačiteljem. Rusija je prišla na pomoč. Povodom teh zgodeb so se zbrali poslanci evropskih velevladi v Berlinu. Ker je še vedno trajal upor po Bosni in Hercegovini in je pribežalo na tisoče begunov na avstrijska tla, dal je berlinski shod Avstriji nalogo, naj zasede Bosno in Hercegovino, napravi tam mir ter varuje kristijane. Dne 19. avgusta si je osvojil podmaršal Filipović Sarajevo, glavno bosansko mesto. — Vsi slovenski polki so sodelovali v teh borbah na jugu in ni je skoraj slovenske vasi, da bi ne bilo tam koga, ki je bil sam med onimi junaki.

Veseli god srebrne poroke našega cesarja in naše cesarice so hoteli avstrijski narodi dne 24. aprila 1879 praznovati zopet z velikimi veseljami. A izrekla sta presvetla slavljenca željo, naj se za svetičnosti določeni denar porazdeli raje med reveže in ljudstva so ubogala.

Brez hrupa je praznoval naš cesar 2. decembra 1888. 1. štiridesetletnico svojega vladanja, odklonivši vsako svečanost.

Dne 30. januarja l. 1889. je zadela našega cesarja najhujša vseh nesreč. Nena doma mu umrje naslednik na prestolu, jedini sin Rudolf. — Sam Bog je dal cesarju moči, da je prestal britko izgubo.

V noči od Velike nedelje na Veliki ponedeljek od 14. do 15. aprila 1895. l. je prišla nad glavno mesto slovenskih pokrajin, nad belo Ljubljano grozna nesreča. Najskrivnostnejša vseh naravnih sil je hotela v smrt zagrebsti to mesto. Zemlja se je namreč stresala, da že stoletja na Kranjskem ne tako hudo. Vsaka cerkev, vsako poslopje, vsaka najmanjša hišica je trpela. Na stotine bivališč je postalo stanovanju nerabnih. Komaj izve strašno novico naš cesar, že pošlje za prve potrebe 10.000 gld., cesarica pa 5000 gld.

A ne le obdarovati, tudi videti je hotel cesar Ljubljano. 23 dni po usodni noči, 7. majnika t. l., se pripelje v Ljubljano. Ni bil sprejet zvonjenjem zvonov in gromenjem topov, pač pa je bil toliko

iskreneje na tihem v srcih pozdravljen kot vladar-samaritan. Ko je hodil med podprtimi poslopji iz cerkev v hiše, iz šotorišč pod milim nebom v železniški vagon — tedaj posameznikom bivališče — trdil je v enomer: „Ljubljani se mora pomagati“. — In istina je postala ta cesarjeva beseda. Dunajski državni zbor je veliko odločil mestu in okolici, znatnih podpor je došlo iz države, sosebno še iz stolnega dunajskega mesta; pomagale so celo tuje dežele.

Ljubljana se kmalu dvigne iz razvalin lepša od prej — a tudi cesarski spomenik, ki se postavi sredi obnovljene Ljubljane, bo poznim rodovom priča, kako dober jej je v žalostnih razmerah bil cesar Franc Jožef I.

To so najpoglavitejše črtice iz cesarjevega življenja. Dne 2. decembra letošnjega leta poteče torej 50 let, odkar nosi Franc Jožef zlato, zato pač težko cesarsko žezlo. Sijalo mu je ta čas veliko srečnih solnčnih dni; a več je bilo burnih, viharjih ur. Ne jeden trenutek pa ni omahnil v tej polstoletni dobi oni, ki je prvi v državi in mora zato časih biti zadnji vsem.

Zato smo prepričani, da bo tudi vsa poznejša leta svojega cesarovanja — kojih naj bo še obilo ter obilo — neupognjen izvrševal velike cesarske dolžnosti.

Politični pregled.

Položaj. Naš notranje-politični položaj se še vedno ni pojasnil. Po dolgotrajnih pogajanjih mej avstrijsko in mej ogersko vlado se je doseglo soglasje obeh vlad glede vsebine nagodbe in glede načina, kako ga uveljaviti. Vsebinska nagodba še ni znana, a vse okoliščine govore, da za nas ne bo dobra, pač pa za Ogersko. Glede načina uveljavljanja sta se vladi dogovorili, da se najprej poskusi rešitev parlamentarnim potom. V to svrhu se skliče meseca septembra državni zbor. Ker pa ni upanja, da bi Nemci odnehali od obstrukcije, je že vnaprej zagotovljeno, da se ta poskus ne posreči in da se nagodba parlamentarnim potom ne uveljavi. Kaj se potem zgodi, to še ni znano. Vlada je ob sklepu svojih pogajanj pač naznanila, da se je z ogersko vlado dogovorila tudi za ta slučaj, ali kaj se je sklenilo, tega ni povedala. Jedni trdijo, da se v tem slučaju uveljavi provizorična nagodba s pomočjo § 14., drugi so mnenja, da potem vlada naredi konec sedanjemu državnemu zboru, bodisi tako, da uveljavi nov volilni red, ali da bi deželni zbori volili državni zbor. Kaj se uresniči, to izvemo tekom nekaterih tednov.

Državni zbor. Splošno zanimanje je sedaj osredotočeno na prihodnje zasedanje državnega zbora, ki se začne koncem meseca septembra. Vlada se hoče iz nova pogati z Nemci in s Čehi. Nemci zahtevajo seveda še vedno, naj vlada prekliče jezikovne naredbe. Čehi pa se temu ustavljajo. Jedinó ako se vladi posreči, napraviti med Čehi in Nemci mir, bi mogel državni zbor delovati, na to pa v sedanjih razmerah ni misliti.

Svetovni mir in splošno razoroženje. V zadnjih 30 letih imamo oboroženi mir. Vse države se trudijo, da imajo tudi v mirnih časih kolikor mogoče veliko in dobro izvežbano stalno vojsko in da so pripravljene na vse slučaje. V to svrhu žrtvujejo neštevilne milijone, kar je za prebivalstvo postalo strahovito in neznosno breme in

kar uničuje vse blagostanje. Sedaj se je oglasil najmočnejši vladar na svetu, ruski car, in je povabil vse države, naj pošljejo svoje zastopnike na posvetovanje, kako zagotoviti svetovni mir in izvršiti splošno razoroženje. Ves svet je pozdravil carjevo plemenito misel z najsrčnejšo radostjo, a čuli so se zajedno tudi tehtni pomisliki. Splošno mnenje je, da sedanje razmere niso ugodne svetovnemu miru, ker sedaj še ni mogoče odstraniti vzrokov, vsled katerih je nastalo oboroženje. Sodi se, da se carjeva konferenca niti ne snide, a če se snide, ne bo imela uspeha, zajedno pa se priznava, da je misel na razoroženje tako znamenita, tako srečonosna, da se več ne pozabi in da se prej ali slej tudi izvrši. Predno pa se to zgodi, bo teklo še veliko krvi.

Špansko ameriška vojska. Dne 1. oktobra se snideta v Parizu obojestranski mirovni komisiji, španskih 5 in ameriških 5 členov, da se na podlagi v Washingtonu sprejetega zapisnika zjedini za definitivni mir, ter predlože svoje sklepe v potrdilo obema parlamentoma. Po sklenjenem miru so razmere v Španiji, dasi silo slabe, vendar primeroma znosne. Tudi ministerski predsednik Sagasta ima trdnje stališče zopet. Umevno, da bodo pri sklepanju miru nastale velike težave. Amerikanci bodo mnogo zahtevali, Španjci pa bodo voljni malo dati. Poslednji se bodo pač morali udati.

Domače in razne novice.

(Na potu v pogubo.) Vse, kar je vstvarilo gospodarsko gibanje katoliške stranke so konsumna društva. S konsumnimi društvi je hotela katoliška stranka naš narod osamosvojiti, mu zagotoviti gospodarsko samostojnost in blagostanje, a kakor vse kaže, je dosegla prav nasprotje tega, je ustvarila novo sredstvo za pogubljenje slovenskega naroda. Konsumna društva vodijo naš narod v pogubo. To se ni še nikdar tako jasno in očitno pokazalo, kakor pred sodiščem v Ložu, pri obravnavi o konsumnem društvu v Starem trgu. Pri tej obravnavi so bile zaslišane različne priče in te priče so pod prisego povedale toliko žalostnih reči o pogubnem uplivu konsumnega društva, da mora vsak človek, pa naj bo še tako poln predsodkov, spoznati občno škodljivost konsumnih društev. Priče so mej drugim potrdile pod prisego, da se v konsumnem društvu popiva pozno v noč in sicer na tak način, da spoštovani gostje, prišedši na cesto, pocepajo kakor snopje in obleže brez zavesti, in da se tudi ženske tako opijejo, da jih morajo domov nositi. Dalje so priče pod prisego potrdile, da so v konsumnem društvu, čigar načelnik je katoliški duhovnik in na katero ima katoliška stranka absoluten upliv, na binkoštno nedeljo mej deseto mašo kegljali in grdo kričali, da so na sv. Petra dan mej deseto mašo kegljali in kričali, in da to ni ponehalo niti tedaj, ko je zvon naznanjal povzdigovanje. Sploh so priče potrdile, da se mej mašo v konsumnem društvu navadno keglja, popiva ter razgraja. Obravnava je tudi dokazala, da se je v konsumnem društvu točilo poluvino za naravno vino, kar je na las podobno prevari, in pojasnila je, da hoče konsumno društvo tudi v prihodnje točiti poluvino in povrh še čisti strup, namreč žganje. Ti reči, katere so priče mimo družih izpovedale pod prisego, svedočijo, kako pogubonosno

in pohujšljivo upliva konsumno društvo. Nismo navedli teh podrobnosti, da bi iz njih kovali kapital proti katoliški stranki, saj ji že pohujšanje, katero izhaja iz konsumnega društva, dovolj škoduje. In to pohujšanje je toliko večje, ker stoji društvu ves čas od ustanovitve katoliški duhovnik na čelu in ker pade senca teh razmer na katoliško stranko, ter na ves duhovniški stan. Kar smo povedali, smo povedali samo v namen, da svarimo, ker je obravnava v Ložu dokazala, da konsumna društva zapeljujejo narod k pijančevanju in zapravljanju, da konsumna društva pehajo slovenski narod v gmotno in v нравno pogubo. To je tisti gospodarski blagoslov, kateri nam je prinesla katoliška stranka!

(Žumberak.) Ogersko-hrvatska komisija, kateri je preiskati, pripada li Žumberak Kranjski ali Hrvatski, je svoje delo končala in predloži o svojih preiskavah ogerskemu ministerskemu predsedniku poročilo.

(Shod kranjskih gasilnih društev.) Gasilna društva kranjska imela so v nedeljo povdom desetletnega obstanka deželne „zaveze kranjskih gasilnih društev“ slavnostni shod v Ljubljani. Shoda udeležilo se je 57 gasilnih društev. Slavnostnemu zborovanju predsedoval je načelnik zveze gosp. Fr. Doberlet. Po pozdravih cesarskega svetnika Murnika in ljubljanskega župana Hribarja govoril je tajnik zaveze, Fr. Trošt, slavnostni govor v spomin cesarjeve petdesetletnice in potem ozirom na desetletni obstanek zaveze gasilnih društev v kratkih potezah načrtal osnovo in razvoj zaveze. Danes obstoji na Kranjskem 98 gasilnih društev, od katerih jih je 84 že pristopilo zavezi, ki bode torej kmalu v resnici zaveza vseh gasilnih društev kranjskih. Poročilu blagajnika povzamemo, da je imela zveza v času od 1. avgusta 1897. do 1. julija 1898. l. 1752 gl. 30 kr. dohodkov in isto toliko stroškov. Poročili tajnika in blagajnika vzel je občni zbor brez ugovora na znanje. Končno vršila se je volitev zavezinega odbora. Izvoljeni so bili dosedanji odborniki. Po občnem zboru bil je na Hafnerjevem vrtu skupen obed zavezinih delegatov.

(Presvitli cesar) je daroval za morsko kopališče v Gradežu 300 gl. za pogorelce v Gabrčah pa 500 gl.

(Domobranski okrajni naredniki.) Službujoči pri okrajnih glavarstvih, se vsled cesarske odločbe uvrste mej domobranske uradnike.

(Umrl) je dne 22. avgusta g. cesarski svetnik Anton Thomann, velik dobrotnik šolskim otrokom in revežem. Truplo njegovo so prepeljali v Trst in je ondi položili v rodbinsko rakev, duh njegov bo pa vel mej hvaležnimi kamnogoriškimi rojaki. Naj v miru počiva!

(Zanimiva sodna obravnava) se je začela dne 2. septembra v Rovinju. Na obtožni klopi sedi 16 tistih laških razgrajcev, kateri so ob zadnjem zasedanju istrskega deželnega zbora razgrajali na galeriji ter psovali hrvatske in slovenske poslance. Čudno je, da prvi interesiranci v tej stvari, hrvatski in slovenski poslanci, niso bili zaslišani tekom preiskave in da tudi niso povabljeni kot priče k obravnavi!

(Uganili so jo!) Goriško sodišče si je izmislilo nov način, na kateri vsiljuje slovenskim strankam laške odloke. Odloki se dostavljajo strankam po pošti. Goriško sodišče napravlja napise na teh pismih v

slovenskem jeziku. Stranka seveda misli, da ji pošlje sodišče slovenski odlok, ker je naslov slovenski, a ko odpre pismo, najde v njem — laški odlok.

(Šulvereinska šola na Slatini.) Nemški listi poročaja z zadovoljstvom, da osnuje nemški Šulverein na Slatini nemško šolo, in sicer s 1. novembrom. Namen tej šoli je, „bei der Bevölkerung die Kenntnis der deutschen Sprache zu verbreiten“, to se pravi, germanizovati slovensko dečo. „Tagespošta“ javlja, da se je lov na slovenske otroke že začel. Pozor torej, slovenski rodoljubi! Ako stori vsak svojo narodno dolžnost, ne bo v tej ponemčevalnici nobenega slovenskega otroka.

(Štajerska odvetniška zbornica) je imela v nedeljo svoj izredni občni zbor, kateri je bil sklican, da se izreče zbornica o prošnji 26 slovenskih odvetnikov, naj se za Spodnji Štajer ustanovi posebna zbornica. Zbornica se je seveda izrekla proti ustanovitvi posebne zbornice za Spodnji Štajer, češ, da taka posebna zbornica ni potrebna, in da bi slabo uplivala na justico. Da se ti štajerski odvetniki le ne sramujejo, nastopati s tako neumnimi argumenti! Moško in pošteno bi bilo, da so naravnost povedali, da nasprotujejo razdelitvi zbornice, da bi mogli še nadalje zatirati slovenske odvetnike. Občnega zbora se ni udeležil noben slovenski odvetnik. To je bilo dogovorjeno; a če je bila to prava taktika, je dvomljivo.

(Za gojenje plemenitih rakov) je poljedelsko ministerstvo podelilo c. kr. kmetijski družbi kranjski 300 gld. podpore.

(Za Preširnov spomenik) je ob županskem shodu od narodnih dam prirejeni bazar vrgel 211 gld. 56 kr. čistega dobička.

(Mestna hranilnica v Radovljici.) V mesecu avgustu 1898 je 86 strank uložilo 20151 gld. 78½ kr., 88 strank je vzdignilo 10198 gld. 24 kr., 17 strankam se je izplačalo posojila 9520 gld., stanje ulog znaša 512173 gld. 71 kr., denarni promet pa 66278 gld. 12½ kr.

(Dolenjelogaško prostovoljno gasilno društvo) priredi povodom blagoslovljenja svoje društvene zastave v spomin na 50letno vladanja presvetlega cesarja Fran Josipa I., dne 11. septembra veliko slavnost.

(V Šmartnem pri Litiji) razvije dne 8. septembra pevsko in tamburaško društvo „Zvon“ svojo zastavo v proslavo cesarjevega jubileja. K lepi slavnosti pride mnogo društev.

(V Krškem) so praznovali najslovesnejše cesarski jubilej dne 27. in 28. avgusta. Slavnosti udeležil se je tudi g. dvorni svetnik Aleks. Schemerl z deželnovladnim tajnikom Vilj. Haas-om. Pri dopoldanski slavnosti je imel slavnostni govor deželni odbornik g. dr. Ivan Tavčar, pri popoldanski pa dvorni svetnik g. Fran Šuklje. Gospica Gregorinova je deklamovala lepo slavnostno pesem, katero je zložil g. dr. Jan. Mencinger. Nova bolnica, ki se gradi v spomin cesarskega jubileja in gasilni stolp ter več vodnjakov, ki so se izročili svojemu namenu, bodo poznim rodovom v spomin na cesarske slavnosti.

(Strelna) je ubila dne 22. avgusta 37-letno gostijo Marijo Krajnik in 11letno hčerko Ano iz Sp. Bernika pri Cerkljah pri Kranju. Ob nevihti sta stopili pod hrast. Strelna je udarila v hrast in obe ubila.

(Ponarejalci denarja.) Tržaška policija je aretovala strojarja Huterja in klju-

čarja Waitza, katera sta bila na sumu radi ponarejanja denarja. V Huterjevem stanovanju je našla 500 dobro ponarejenih komadov po 20 vinarjev in več ponarejenih goldinarjev. Zajedno je dognala, da ta družba ponarejalcev ni bila v zvezi s ponarejalci laške narodnosti, kateri so bili pred kratkim aretovani v Trstu in v drugih primorskih mestih.

(Radi roparskega umora) je bil v soboto pri novomeškem okrožnem sodišču na vešala obsojen 22letni F. Režek iz Cikave. Umoril je, kakor smo svoj čas poročali, na Gorjancih blizu Studenca pod sv. Jero sopotujočega delavca J. Kastrevca iz Gaberja, in sicer zato, ker je vedel, da ima ta nekaj blizu sedem goldinarjev denarja pri sebi, za katerega si je hotel zločinec obleko kupiti. Režek je bil jedenkrat 13 mesecev zaprt, ker je svoji materi grozil, da jo hoče usmrtiti.

(S srpom je umorila) kmetka deklica Nežika Winkler 18. t. m. nekega Fr. Smejkal iz Opatovica, ker jo je sredi polja napadel ter jo hotel posiliti. Dekle se je branilo z vso močjo, končno pa mu je s srpom razparalo trebuh, da je drugi dan umrl.

(Ženski Metuzalem.) V Vršču je umrla te dni 116 let stara Regina Deixner. Še pred par meseci je sama hodila ter bila zdrava. Tudi je imela še vedno dober spomin. Izmed 11 otrok jih živi še 5, ki so vsi že jako stari. Starka je imela pri svoji smrti tudi 35 vnukov, mej tem 70leten starček. 90 pravnukov, 12 prapravnukov in 3 prapravnukove.

(Govoreča ura.) Češki urar Karol Löschner iz Pardubic je razstavil v Pragi govorečo uro, ki je njegova lastna iznajdba. Ura kliče s človeškim glasom vsako uro in dostavlja razne opombe. Ob šestih zjutraj n. pr. kliče: Ura je šest, dobro jutro! Opoldne pridene: Dober tek! itd.

(Nagrada za največjo „zakonsko srečo“.) V nekem malem mestu blizu Londona je zapustil neki samec veliko ustanovo, katere obresti se dajo vsako peto leto „najsrečnejšima zakoncema“. Letos se je oglasilo izmed 800 kar 45 zakonskih parov, a komisija je že prvi dan črtala 25 parov, ki so se pretepali in prepirali. Končno sta ostala le dva para. Po dolgih preiskavah pa je komisija dognala, da je bila v jednom zakonu žena parkrat ljubosumna, in ostal je le še eden zakonski par. Temu so prisodili ustanovo. Ko so z veliko slovesnostjo izročili ženi ustanovo, je globoko vzdihnila: „Vendar — vendar jedenkrat pravična nagrada za 20letno tiho trpljenje!“ Moža je ta izdajalski vzdih tako razbesnel, da je hotel svojo ženo takoj udariti, kar so pa še zabranili.

(Aristokrat — razbojnik.) Iz Palerma poročajo: Tukajšnje občinstvo je sila ogorčeno radi krvavega zločina, kateri se je pripetil pred mestom. Baron Jocana, potomec slavne sicilijske rodbine, je sredi ceste napadel kočijaža Selvaggia ter ga oropal za 900 lir. Baron je pobegnil.

(Bogat berač.) V Parizu je umrl na cesti vsled solnčarice neki Libea, ki je prodajal po ulicah svinčnike. Ker je bil vedno strgan ter je bil videti jako bolan, se je ljudem smilil in dajali so mu milodarov. Ko je umrl, so našli v pasu, kateri je nosil na golem telesu, 300.000 frankov v bankovcih in vrednostnih papirjih.

(Nevesta morilka soproga.) Na otoku Helgoland bi morala biti v nedeljo poroka mlade posestnice vdove Rosengart s sodnijskim referendarjem Wolfom. A tikoma pred poroko so nevesto zaprli in poslali v ječo. Njen brat je namreč izdal, da je nevesta svojega prvega moža skozi okno ustrelila. Takrat so sumili oskrbnika Riessa, da je morilec. Imel je namreč prepovedano razmerje z ženo Rosengartovo. Toda Riess je umrl v ječi, ne da bi bil povedal, da je

njegova ljubica sama umorila soproga, on pa da ji je posodil svojo puško. Morilke brat je molčal več let, končno pa je vendar povedal, da je sestra morilka.

(Privatno imetje papeža.) Noben papež ni prejel toliko darov, kakor Lev XIII. Vsi darovi tvorijo velik muzej. Lev XIII. je prejel poleg družega: 28 tiar z najdragocenejšimi biseri, 319 zlatih križev z biseri, 1200 zlatih kelihov, 81 prstanov, izmed teh je vreden sultanov prstan 500.000 lir. Predsednik Transvalski, Krüger, je podaril velik dijamant, ki je vreden 20 milijonov lir itd. Vrednost vseh darov znaša vsaj 50 milijonov lir. Denarja po raznih bankah pa je naloženega do 40 milijonov lir. Papež Lev XIII. je torej mej največjimi bogatini na svetu.

(Nečloveški stariši.) V Parizu se gode dan na dan strašni umori. Stariši se skušajo oprostiti svojih otrok s tem, da jih umore. Tako sta vrgla stenograf Guyon in njegova soproga svojo desetletno hčerko s petega nadstropja na cesto. Uboga deklica je bila vsled slabe hrane in vsled pretepanja kost in koža. Še grše pa sta ravnala agent Desjardin in njegova žena s svojim petletnim dečkom. Vsaki dan sta ga neusmiljeno pretepala, dajala mu nista niti hrane, niti vode; da pa bi odvrnila sumnjo od sebe, moral je otrok po več ur hoditi po hodniku ter kar najglasneje prepevati in to vedno po najhujšem pretepu. Deček je končno umrl. Ljudstvo je strašno razjarjeno. Zbralo se je pred Desjardinovim stanovanjem ter klicalo na ves glas: „K smrti, k smrti!“

(Koliko biciklistov je na svetu?) Neki Ernesto Mancini trdi, da je bilo leta 1894 le na Angleškem okroglih 400.000, a v Ameriki 500.000 biciklistov. V istem letu se je plačalo na Francoskem za bicikle 1.982.000 frankov. Leta 1895. se je prodalo okolo 300.000 bicikljev, dočim je jeden sam tvorničar, ki napravi sedla za bicikle, prodal okolo 250.000 sedel. Na svetu je torej vsega skupaj nekako 10 milijonov biciklistov.

Mislimo po številkah.

(Dalje.)

XIII.

Na Nemškem je Miha Flürscheim, bogat bankje, glavni zastopnik tega gibanja ter luteranski nekateri duhovniki. Oni zahtevajo, da le država sme posojati na zemljišča denar, in kar se proda zemlje, mora država kupiti in tisto v najem dati. Sčasom bi prišla vsa zemlja v roke države, v last vseh državo tvorečih ljudij. Tirjajo tudi nekateri popolni odkup zemlje po državi. Vse drugo pa naj bi ostalo privatna last. Tako bi drugi kapitali morali, kar jih v drugo proizvodnjo ne gre, priti ceno državi v roke in tako bi se zemlja po manjših najemninah oddajala v najem in veliko zemlje prišlo bi v boljše obdelovanje in veliko ljudij bi se lahko iz nje živelo, država pa bi lahko vse svoje izdatke z najemninami plačevala. Tudi to teženje moram le kratko povedano označiti, ker mi je premalo prostora. To teženje ima posebno na Angleškem, v Ameriki in na Nemškem veliko prijateljev. O „krščanskem socializmu“ se veliko govori in piše. Na Angleškem so nekateri luteranski duhovniki okolu leta 1840—1850 nastopali s tem, da so rekli: Če je Bog svet ustvaril in on razodel stari in novi testament, potem se mora uravnava gospodarstva sveta s temi svetimi pismi ujemati, se mora tudi vladanje revnih mest ujemati s tem, kar oba ta razodetja stari in novi testament učita. Izrekli so ti možje, da stari in novi testament veliko več dolžnosti bogatinom nego revežem predpisuje in rekli, da se nobena krščanska cerkev teh vodil ne drži. Nasprotno so doslej vse te cerkve revežem pridigovale potrpežljivost, ponižnost ter jih priganjale k najtrpkejšemu delu, mej tem, ko so za bogataše le malo opominov v rogovicah imele. „Mi duhovniki“, pravi jeden najgorkejših teh, župnik

Kingsley, „smo rabili sveto pismo, kakor da bi isto ne bilo kaj drugega, nego navodilo za policijske slugе, ali en požirek opija za uprežno živino, knjigo samo za to, da reveže v redu drži. Rekli smo vam, da je Bog obstoječe oblasti postavil, pa vam nismo rekli, kdo je včasih obstoječo nesposobnost, duševno revo in ničvredno grdobno v vlado postavil. Pridigovali smo vam, da sveto pismo vam revežem nalaga potrpežljivost, pa smo vam zamolčali, da vam je svoboda obljubila. Po jedenkrat sv. pismo vam dolžnosti pridiguje, bogatinom po desetkrat. Mi smo ga pa ravno narobe razlagali. Če smo bogataše enkrat karali, karali smo vas reveže desetkrat. Jaz sem bil ravno tako grdoben, kakor drugi duhovniki, sedaj pa sem tega pehanja do grla sit“ —

Ti duhovniki in dosti je v tej družbi tudi angleških advokatov, podpirajo vse, kar delavci storijo v prid delavske stranke, oni organizujejo produktivne družbe mej delavci, glavna stvar pa jim je, da snujejo šole, v katerih se delavec v vsem podučuje. Versko stran so izobčili iz njihovega načrta in politiko. Oni štejejo vsa veroizpovedanja in vse politične stranke mej somišljeniki. Znamenita imena pisateljev in bogatašev so v službi teh teženj. Oni hočejo pred vsem, da se človek po omiki predrugači, potem mislijo bo tudi hitreje predrugačil razmere, v katerih živi.

Ta stranka je na Angleškem močna in skoraj večina onih boljših delavcev, ki so združeni v takozvanih fužinskih zadru-gah (Geverkverein), ki so precej imoviti, ki imajo predobro organizacijo, s katero podjetnike v strahu držijo (o teh zadru-gah drugikrat), pripada stranki teh angleških krščanskih socijalistov.

Proda se

hiša, pod, svinjak, čebelnjak, sadni vrt, na katerem se pridela čez 60 mernikov vsa-kovrstnega dobrega sadja, tri njive, na ka-tere se poseje do 7 mernikov strnenega žita, 1 hrastov gozd, v katerem se nagrabí do 2 voza listja, 1 mali vinograd. Cena vse skupaj 700 glđ.

Več se izve pri lastniku

Jožefu Štamcarju,

Iz Bučke pri Fari na Dolenjskem štev. 26, pošta Bučka.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilšarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na mojo firmo.

Uljudnej pozornosti posebno priporočeno!

V vsakem poštno-oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi in želji tudi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z ozira vrednim postranskim zaslužkom, ki se vedno množi in mnoga leta traja, od nekega, čez trideset let obstoječega doma-čega denarnega podjetja, priznane zanesljivi-vosti in prve vrste. Pismene ponudbe pod „20.298“, Gradec, poste restante.

Odgovorni urednik dr. Ivan Tavčar.

Tržne cene v Ljubljani

31. avgusta 1898.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	9	50	Špeh povojen, kgr.	—	72
Rež,	7	20	Surovo maslo, „	—	80
Ječmen, „	6	50	Jajce, jedno . . .	—	03
Oves, „	7	—	Mleko, liter . . .	—	09
Ajda, „	10	50	Goveje meso kgr.	—	64
Proso, „	6	80	Telečje „ „	—	62
Koruza, „	6	30	Svinjsko „ „	—	68
Krompir, „	2	50	Koštrunovo „ „	—	36
Leča, „	14	—	Piščanec . . .	—	55
Grah, „	12	—	Golob . . .	—	20
Fižol „	12	—	Seno, 100 kilo . .	1	78
Maslo, kgr.	—	70	Slama, „ „	1	60
Mast, „	—	60	Drva trda, 4 metr.	6	80
Špeh svež, „	—	66	„ mehka, 4 „	5	—

Loterijske srečke.

Gradec , 20. avgusta.	22, 15, 50, 26, 10.
Lino , 27. avgusta.	85, 76, 21, 82, 78.
Brno , 24. avgusta.	83, 18, 82, 85, 23.
Dunaj , 20. avgusta.	68, 63, 22, 67, 55.
Trst , 27. avgusta.	21, 24, 37, 27, 74.
Praga , 31. avgusta.	66, 82, 8, 20, 47.

Zarezano strešno opeko

(Strangfaz-Dachziege)

prešano opeko za zid
navadno opeko za zid

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

PRISTEN

Cena zavoju 25 kr. (50 vinarjev)
vsečina 500 gramov.

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvršne zavoje.

Vizitnice

priporoča

„Národní Tiskarna“.

Slovinci in Slovenke!

Prava „kava družbe sv. Cirila in Metoda“, katero dobite v vsaki prodajalnici, daje najboljši okus in lepo barvo črni ali mlečni kavi, ako jo k isti rabite.

Zahtevajte torej le povsod to izborna domačo kavo.

Glavni zalagatelj: **Ivan Jebačín, Ljubljana.**